

กระบวนการทางจิตวิทยา

เครือข่ายสาขาวิชาจิตวิทยา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย

วิธีศึกษาบทเรียน

คลิก หรือ บริเวณส่วนใดส่วนหนึ่งบนพื้นที่สไลด์ตามเสียงบรรยาย
ดังตัวอย่าง

ความหมายของจิตวิทยา

กระบวนการทางจิตวิทยา

หัวข้อที่ศึกษา

ความหมายของจิตวิทยา

วิวัฒนาการทางจิตวิทยา

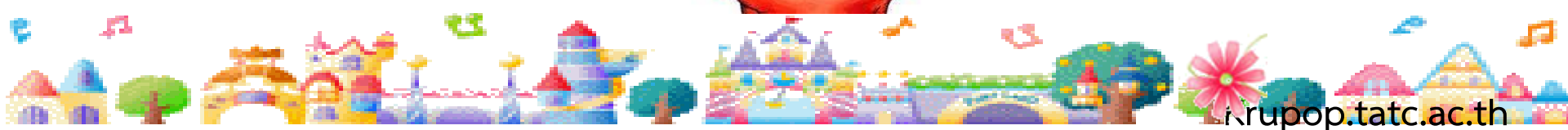
วิธีการศึกษาทางจิตวิทยา

ความสำคัญของจิตวิทยา

ประโยชน์ของจิตวิทยา

ธรรมชาติมนุษย์

แนวคิดของนักจิตวิทยาเกี่ยวกับธรรมชาติมนุษย์

ความหมายของจิตวิทยา

ความหมายของจิตวิทยา

จิตวิทยา(Psychology)

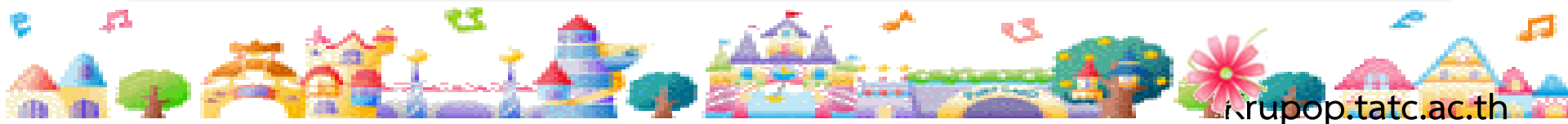
Psyche แปลว่า วิญญาณ,จิตใจ

Logos แปลว่า การศึกษา,ค้นคว้า

แปลว่า

วิชาที่ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องวิญญาณหรือจิตใจ
(Psychology means the study of the soul)

ความหมายของจิตวิทยา

หมายถึง วิชาที่ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับกระบวนการทางจิตและพฤติกรรมของสิ่งที่มีชีวิตโดยเฉพาะมนุษย์ โดยอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ซึ่งสามารถพิสูจน์ได้และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

วิวัฒนาการของจิตวิทยา

วิวัฒนาการของจิตวิทยา มี 2 ช่วง

ก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 19

จิตวิทยา หมายถึง วิชาที่ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวิญญาณหรือจิตใจ
ของสิ่งมีชีวิต (Psychology) แบ่งเป็น 2 ยุค

วิวัฒนาการของจิตวิทยา มี 2 ช่วง

ก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 19

ยุคที่ 1 ยุคเก่า ยุคก่อนคริสตกาลที่นักปราชญ์ เช่น
พลาโต (Plato) อริสโตเติล (Aristotle) ศึกษา
พฤติกรรมอยู่กับเก้าอี้ไ้ตะกลม ไม่เคยทดลองเพื่อ
หาความจริงมาสนับสนุนความคิดเห็นของตนเอง
เรียกวิธีการนี้ว่า **Arm chair Method**

วิวัฒนาการของจิตวิทยา มี 2 ช่วง

ก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 19

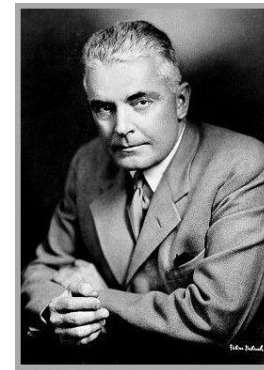
ยุคที่ 2 ยุคใหม่ เริ่มช่วงปี 1890
นักจิตวิทยาโดยวิลเฮล์ม แมกซ์ วุนด์
(Wilhelm Max Wundt) ใช้แนวทาง
ในการศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ด้วย
หลักการทางวิทยาศาสตร์ เรียกวิธีการนี้
ว่า Scientific Method

วิวัฒนาการของจิตวิทยา มี 2 ช่วง

หลังคริสต์ศตวรรษที่ 19

จิตวิทยา หมายถึง วิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมต่าง ๆ ของสิ่งมีชีวิตโดยเฉพาะมนุษย์และสัตว์ (Psychology is the study of Behavior) โดยวัตสัน (John B.Watson)

นักจิตวิทยาคนแรกที่ใช้วิธี Scientific Method

วิลเฮล์ม แมกซ์ วุนท์ (Wilhelm Max Wundt) 1832 – 1920
บิดาแห่งจิตวิทยาการทดลอง

วิธีการทางจิตวิทยา

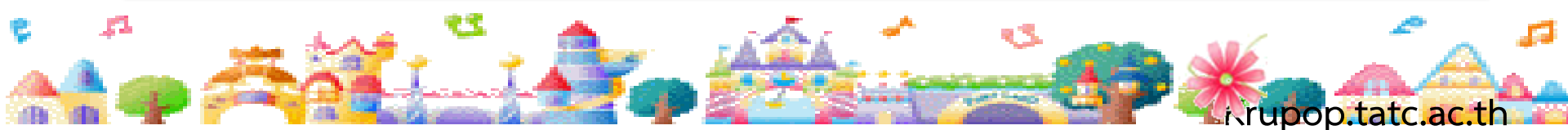

วิธีการทางจิตวิทยามี ดังนี้

1. การตรวจสอบตนเอง (Introspection) หมายถึง วิธีการที่บุคคลสำรวจ ตรวจสอบตนเอง ด้วยการย้อนทบทวนการกระทำและความรู้สึกนึกคิดของตนเอง ในอดีตที่ผ่านมา แล้วบอกความรู้สึกออกมา โดยการอธิบายถึงสาเหตุและผลของการกระทำในเรื่องนั้นๆ

2. การสังเกต (Observation) หมายถึง การเฝ้าดูพฤติกรรมในสถานการณ์ที่เป็นจริง อย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยไม่ให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัว

3. การศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี (Case Study) หมายถึง การศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ที่สำคัญของบุคคล แต่ต้องใช้เวลาศึกษาติดต่อกันเป็นระยะเวลาหนึ่ง แล้วรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ พิจารณา ตีความเพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรม

วิธีการทางจิตวิทยามี ดังนี้

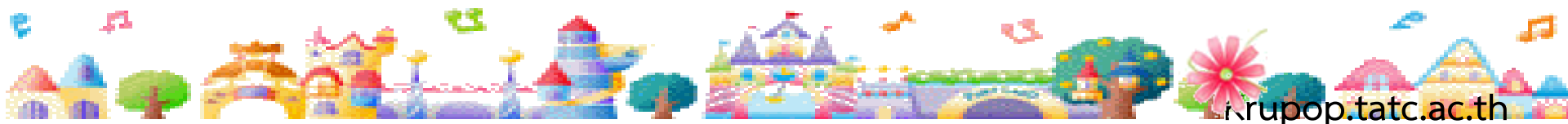
4. การสัมภาษณ์ (Interview) หมายถึง การสนทนากันระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยมีจุดมุ่งหมาย

5. การทดสอบ (Testing) หมายถึง การใช้เครื่องมือที่มีเกณฑ์ในการวัดลักษณะของพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งหรือหลายๆ พฤติกรรมเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลนั้นตามจุดมุ่งหมาย ได้แก่ แบบทดสอบบุคลิกภาพแบบทดสอบความสนใจ เป็นต้น

6. การทดลอง (Experiment) หมายถึง วิธีการรวบรวมข้อมูลที่เป็นระบบ มีขั้นตอนและเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ 5 ขั้นตอน 1. กำหนดปัญหา 2. ตั้งสมมุติฐาน 3. รวบรวมข้อมูล 4. วิเคราะห์ข้อมูล 5. แปลผลและสรุป

ข้อสังเกต วิธีการทางจิตวิทยาเป็นวิธีการของ
นักจิตวิทยา จิตแพทย์ หรือผู้ให้คำปรึกษา แต่
บุคคลทั่วไปก็สามารถนำวิธีการทางจิตวิทยา
กำหนดเป็นปัญหา เพื่อนำสู่ความเข้าใจและ
ยอมรับผู้อื่นได้

เครือข่ายสาขาวิชาจิตวิทยา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย

ความสำคัญของจิตวิทยา

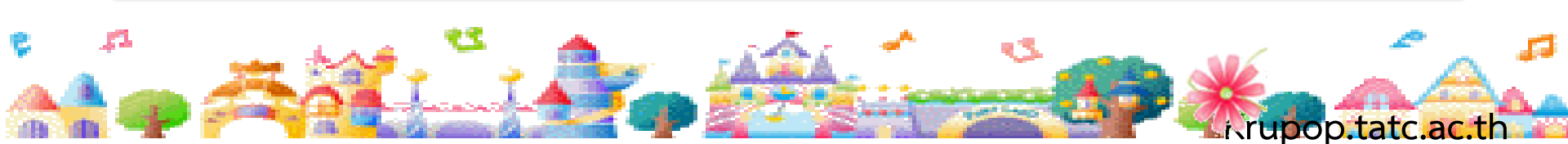

ความสำคัญของจิตวิทยา

เพื่อการเข้าใจและยอมรับในตนเองและบุคคลอื่น

ก่อนจะตัดสินว่าใครเป็นเช่นใด ต้องหาสาเหตุของพฤติกรรม และ พยากรณ์ตามทฤษฎี โดยพร้อมที่จะยอมรับและเข้าใจในพฤติกรรม นั้นๆ

ความสำคัญของจิตวิทยา

ดังนั้นบุคคลที่มีความรู้ทางจิตวิทยาจึงย่อมจะเข้าใจตนเองและผู้อื่น และสามารถปรับปรุงตนเองให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เป็นอยู่เมื่อต้องติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้

ประโยชน์ของจิตวิทยา

ประโยชน์ของจิตวิทยา

1. ช่วยให้เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ได้อย่างถ่องแท้
2. ช่วยให้สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและผู้อื่นได้ดีขึ้น
3. ช่วยให้สามารถวิเคราะห์และทำความเข้าใจตนเองได้ดีขึ้น
4. ช่วยให้สามารถวางแผนชีวิตได้อย่างเหมาะสม
5. ช่วยให้สามารถนำความรู้ทางจิตวิทยาไปประกอบอาชีพได้

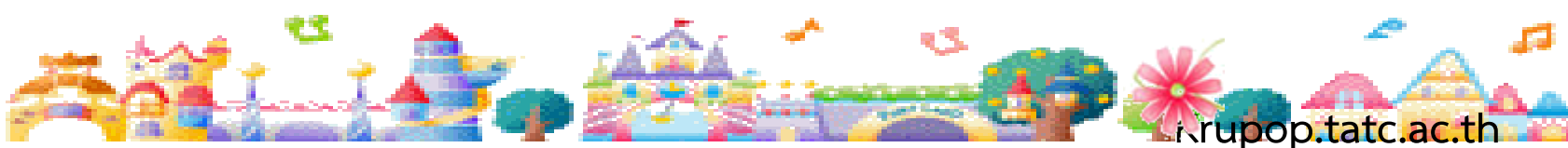

ธรรมชาติมนุษย์

แนวคิดของนักจิตวิทยาเกี่ยวกับธรรมชาติมนุษย์

แนวคิดของนักจิตวิทยาเกี่ยวกับธรรมชาติมนุษย์

กลุ่มจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis) เชื่อว่า ธรรมชาติตั้งเดิมของมนุษย์นั้นมีความไม่ดีติดตัวมาแต่กำเนิด พฤติกรรมต่างๆ เกิดจากสัญชาตญาณภายในตัวบุคคล นักจิตวิทยาได้แก่ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) อัลเฟรด แอดเลอร์ (Alfred Adler)

กลุ่มพฤติกรรม (Behavior) เชื่อว่า มนุษย์เกิดมาไม่ดีไม่เลว มนุษย์จะดีจะเลวนั้นขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม ถ้ามนุษย์อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีก็จะเป็นคนดี ถ้าอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เลวก็จะเป็นคนเลว มนุษย์จึงเป็นผลผลิตของสิ่งแวดล้อม นักจิตวิทยาได้แก่ วัตสัน (John B. Watson) พาฟลอฟ (Ivan P. Pavlov) แฮरिक เอช. แอริคสัน (Erik H. Erikson)

แนวคิดของนักจิตวิทยาเกี่ยวกับธรรมชาติมนุษย์

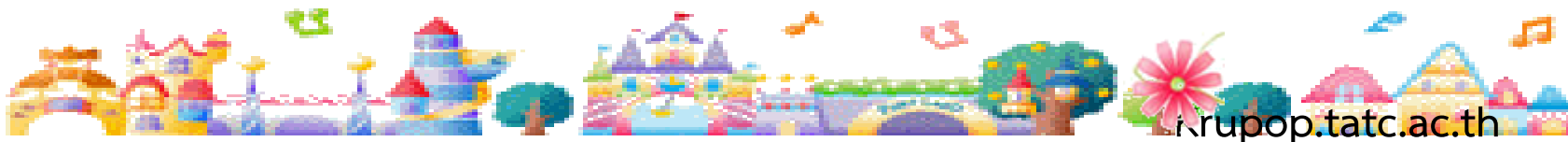
กลุ่มมนุษยนิยม (Humanism) เชื่อว่า มนุษย์เกิดมาดี
พฤติกรรมมนุษย์เกิดจากความต้องการพื้นฐาน
นักจิตวิทยาได้แก่ คาร์ล โรเจอร์ (Carl R.Rogers) มาส
โลว์ (Abraham H. Maslow)

ธรรมชาติมนุษย์ตามหลักพระพุทธศาสนา

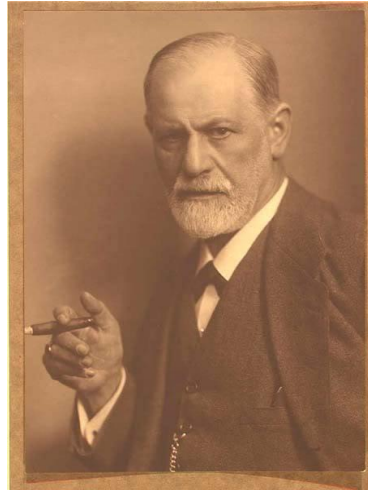

กลุ่มจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis)

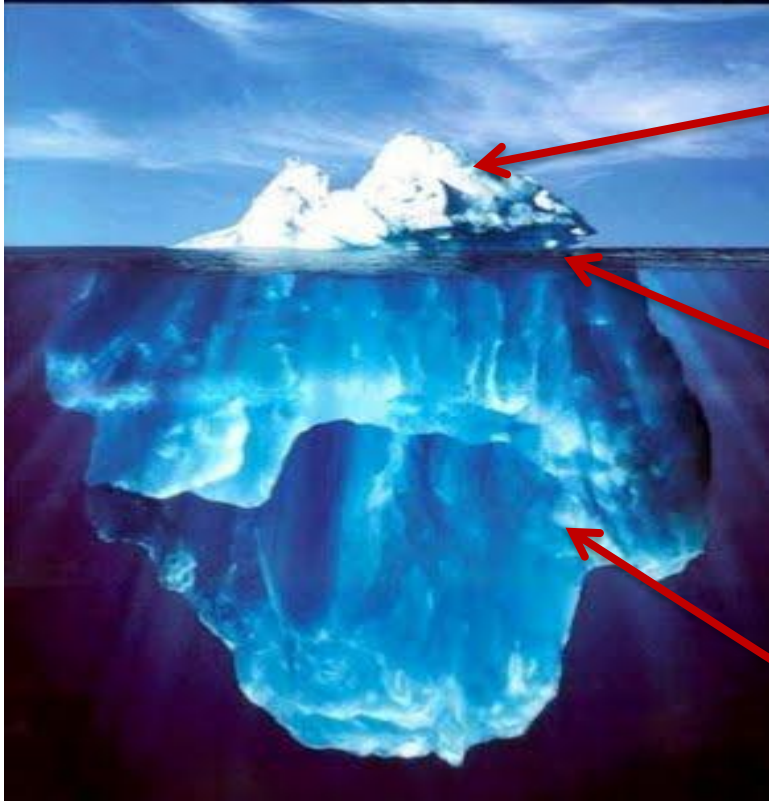
กลุ่มจิตวิเคราะห์ (psychoanalytic)

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) 1856-1939 มีแนวคิดว่า ธรรมชาติ
ดั้งเดิมของมนุษย์มีความเลวติดตัวมาแต่กำเนิด พฤติกรรมทั้งหลายเกิดมา
จากสัญชาตญาณภายใน

จิตของมนุษย์ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ

1.จิตสำนึก
(Conscious)

2.จิตก่อนสำนึก
(pre-conscious)

3.จิตไร้สำนึก
(Unconscious)

พฤติกรรมของมนุษย์ เกิดจากจิตในแต่ละระดับ

1. ระดับจิตสำนึก คือ ระดับภาวะมีสติเต็มที่ รู้ตัวว่ากำลังกระทำสิ่งใด

2. ระดับจิตกึ่งสำนึก คือ ภาวะกึ่งรู้สำนึกกับไม่รู้สำนึก เผลอกระทำไปแล้ว แต่รู้ว่าตนเองกำลังทำอะไรได้เร็ว

3. ระดับจิตไร้สำนึก คือ ภาวะไม่รู้สำนึก ไม่รู้สาเหตุว่าได้กระทำ ซึ่งจิตไร้สำนึกจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและบุคลิกภาพของมนุษย์มาก

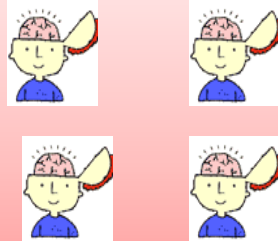

พฤติกรรมของมนุษย์ เกิดจากภาวะต่างๆ ๓ ภาวะ

1. ภาวะจิตสำนึก

2. ภาวะจิตกึ่งสำนึก

3. ภาวะจิตไร้สำนึก

พฤติกรรม

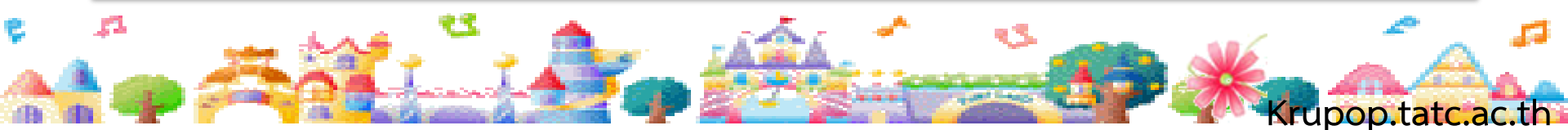

โครงสร้างบุคลิกภาพ

1. **Id** เป็นพลังที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด รวมทั้งสัญชาตญาณ ที่สนองความปรารถนาทางกาย ไม่คำนึงถึงเหตุผลตามความเป็นจริง อาจเรียกว่า “**พลังแสวงหาความสุข**”

2. **Ego** เป็นพลังแห่งการรู้และเข้าใจเพื่อบรรลุเป้าหมาย และหาวิธีเพื่อตอบสนองพลัง Id อาจเรียกว่า “**พลังรู้ความจริง**”

3. **Superego** เป็นพลังที่เกิดจากการเรียนรู้ แต่เป็นเรื่องเกี่ยวกับค่านิยม **คุณธรรม** ซึ่งหักห้ามความรุนแรงของพลัง Id

การทำงานของโครงสร้างบุคลิกภาพ

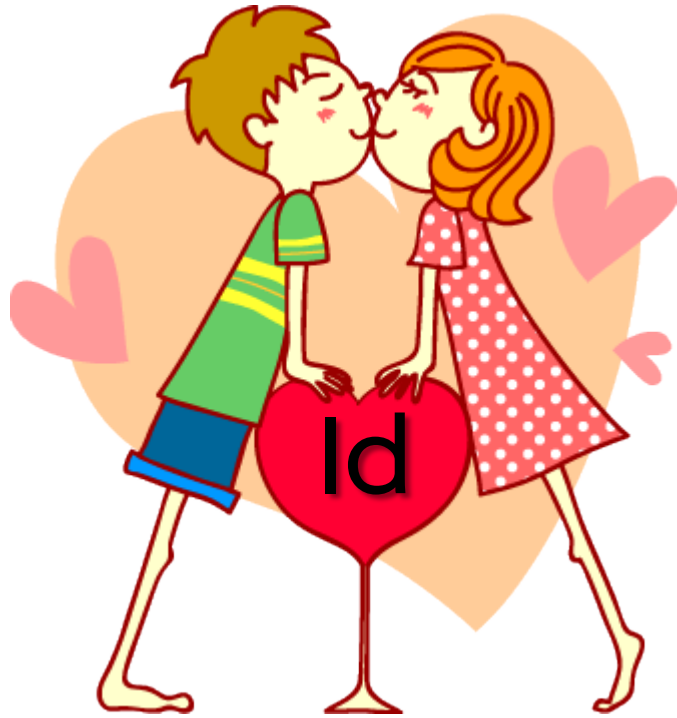
ฉันต้องทำมัน
ให้ได้เดี๋ยวนี้

ID

เธอทำไม่ได้
เพราะมันผิด

SUPEREGO

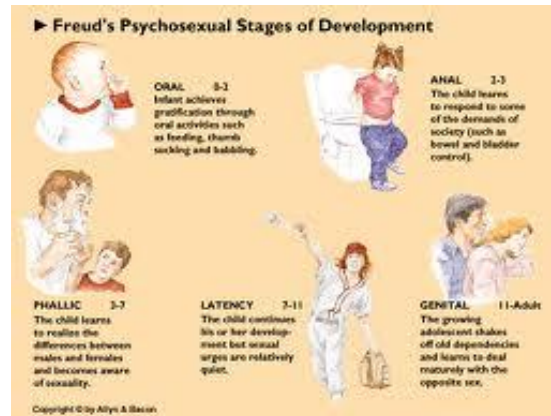
เมื่อ Id เกิดขึ้น Ego จะเป็นตัวสนับสนุน Id ถ้า Id ชนะ Ego พฤติกรรม
จะลบ แต่ถ้า Superego ชนะ Ego พฤติกรรมจะบวก

ขั้นตอนการพัฒนาบุคลิกภาพ

ทฤษฎี Psychosexual Stage

การแสวงหาความสุขจากส่วนต่างๆ ของร่างกายเป็นจุดกระตุ้น
ให้บุคคลมีพฤติกรรมและพัฒนาบุคลิกภาพในรูปแบบต่างๆ เป็น
ขั้นๆ ตามลำดับตั้งแต่วัยแรกเกิดจนถึงวัยรุ่น

ขั้นตอนการพัฒนาบุคลิกภาพ

1. ขั้นแสวงหาความสุขจากอวัยวะ**ปาก**

ตั้งแต่เกิด - 1 ขวบ

2. ขั้นแสวงหาความสุขจากอวัยวะ**ทวารหนัก**

ตั้งแต่ 1 - 2 ขวบ

3. ขั้นแสวงหาความสุขจากอวัยวะ**เพศปฐุมภูมิ**

ตั้งแต่ 3 - 5 ขวบ

(จู-จิม)

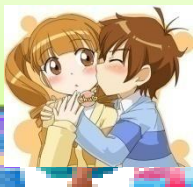
4. ขั้นแสวงหาความสุขจาก**สิ่งแวดล้อมรอบตัว**

ตั้งแต่ 6 - 12 ขวบ

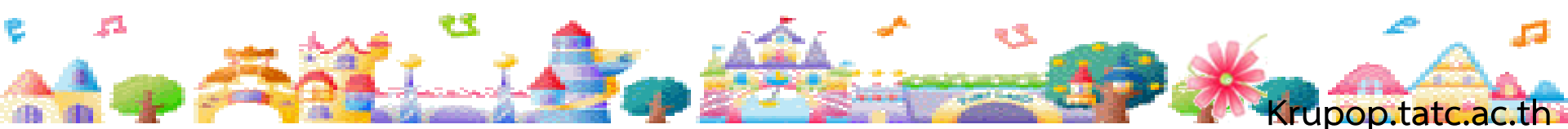

5. ขั้นแสวงหาความสุขจากแรงกระตุ้นของ**พฤติกรรมทางเพศ**

ตั้งแต่ 13 - 20 ขวบ

พัฒนาการของมนุษย์จะเป็นไปตามลำดับขั้น
ถ้าได้รับการสนองตอบเป็นที่พอใจ มนุษย์
จะมีพัฒนาการที่ดี แต่ถ้าไม่ได้รับการ
ตอบสนอง มนุษย์จะเกิดการติดข้อง
(Fixation) ส่งผลให้มีพฤติกรรมลบ

กลุ่มจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic)

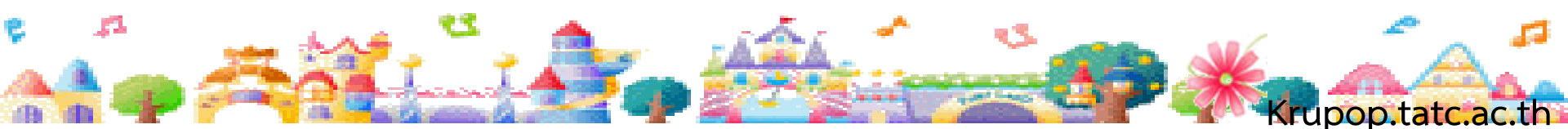
อัลเฟรด แอดเลอร์ (Alfred Adler) 1870-1937 มีแนวคิดว่าย มนุษย์มุ่ง
แสวงหาความสมบูรณ์แบบและจัดการกับความรู้สึกด้อย (inferiority) ซึ่ง
ก่อให้เกิดความพยายามที่จะเอาชนะอุปสรรคทั้งหลาย และสามารถพัฒนา
ศักยภาพของตนเองได้

ความปรารถนามีปมเด่น

คือ ความเด่นในบุคคลอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ซึ่งแต่ละคนจะมีความเด่นและความเข้มข้นของความปรารถนาแตกต่างกัน ความปรารถนามีปมเด่นจัดเป็นแรงจูงใจสำคัญซึ่งครอบงำพฤติกรรมส่วนใหญ่และบุคลิกภาพของคน

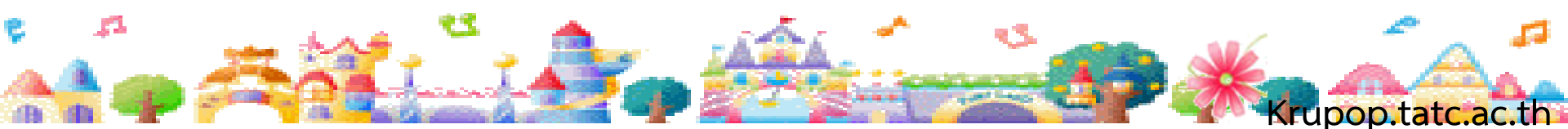
ความรู้สึกด้อยและชดเชย

คือ ความรู้สึกต่ำต้อย หรือจุดอ่อนของบุคคลทั้งทางร่างกาย สังคม อารมณ์ และจิตใจ จุดอ่อนเหล่านี้อาจมีสาเหตุทางกรรมพันธุ์หรือพัฒนาการที่ขาดเกิน มากบ้างน้อยบ้าง จุดอ่อนนี้เรียกว่า “ปมด้อย” คนทุกคนที่มีปมด้อยพยายามหาทางชดเชยปมด้อยด้วยการสร้างปมเด่นขึ้นมา ปมเด่นจึงมีความสัมพันธ์กับปมด้อยและการแสวงหาสิ่งชดเชย

ทฤษฎีจิตวิทยาปัจเจกบุคคล (Individual psychology)

บุคลิกภาพเป็นผลสืบเนื่องมาตั้งแต่เป็นทารก โดยได้รับอิทธิพลจากพ่อแม่หรืออิทธิพลจากครอบครัว ซึ่งทำให้บุคคลอาจรู้สึกถึงความด้อยและพยายามหาทางชดเชย ด้วยวิธีการต่อสู้ดิ้นรน การแสวงหาความยิ่งใหญ่ การยึดถือสิ่งที่เป็นจินตนาการและเดินไปสู่จิตนาการแห่งตน โดยมีความรู้สึกทางสังคมและความสนใจสังคมเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการพัฒนากบุคลิกภาพของบุคคล

ประสบการณ์วัยเด็กที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพ

เด็กที่มีปมด้อย

Susan Boyle ซูซาน บอยล์

บุคคลที่ฝังใจว่าตนเองเป็นผู้มีเคราะห์กรรม
ต้องพบกับความล้มเหลวตลอดเวลา มัก
เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่เป็นอันธพาล หรือ
อาชญากร แต่ถ้าได้รับการประคับประคอง
จากผู้ใหญ่ที่ดีก็จะประสบความสำเร็จ
อย่างมาก

ประสบการณ์วัยเด็กที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพ

เด็กที่ถูกเอาใจจนเสียเด็ก

บุคคลที่เอาแต่ใจตนเอง
เป็นบุคคลที่มีความเห็นแก่ตัวจัด
เรียกร้องความสนใจ
เป็นแต่ผู้รับ ไม่รู้จักเป็นผู้ให้

ประสบการณ์วัยเด็กที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพ

เด็กที่ถูกทอดทิ้ง

ใส่ใจว่าตนเองเป็นผู้ที่คนอื่นรังเกียจ
ไม่สามารถทำให้รักผู้อื่นได้อย่างสนิท
ใจ หวาดระแวง ไม่จริงใจ

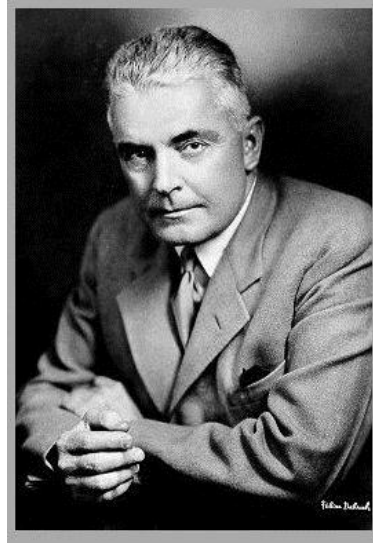

กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behavioristic)

กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behavioristic)

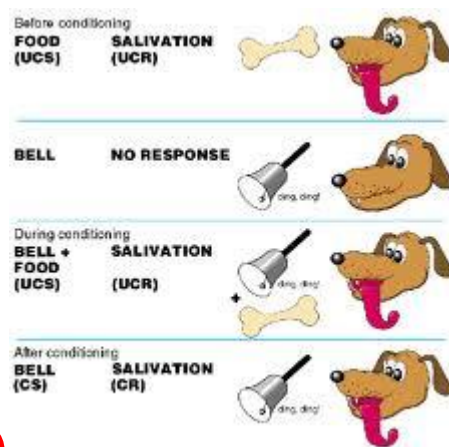
จอห์น บี วัตสัน (John B. Watson) 1878 – 1958
ผู้ริเริ่มการศึกษาจิตวิทยาว่าเป็นวิชาที่เกี่ยวกับพฤติกรรม

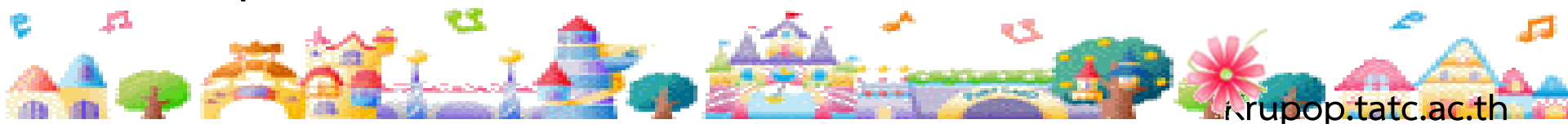
กลุ่มพฤติกรรมนิยม (behavioristic)

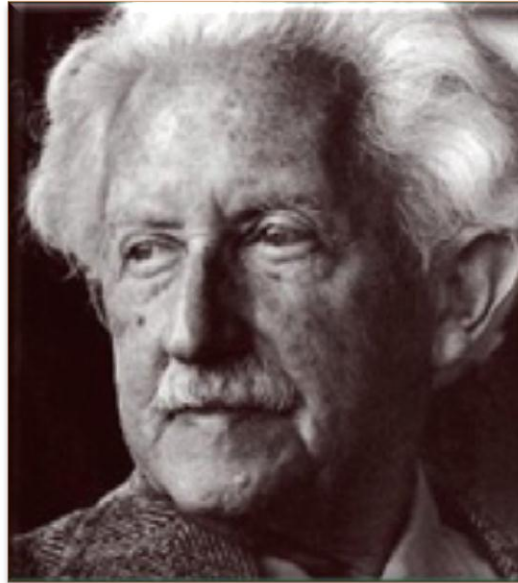
พาฟลอฟ (Ivan P.Pavlov)

นักจิตวิทยากลุ่มนี้ศึกษาเฉพาะ พฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ พฤติกรรม
ทุกอย่างต้องมีสาเหตุ ซึ่งมาจากสิ่งเร้า (Stimulus) เมื่อมากระตุ้น
อินทรีย์ จะมีพฤติกรรมแสดงออกมา เรียกว่า การตอบสนอง
(Responses)

กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behavioristic)

แฮरिक เอช. แฮरिकสัน (Erik H. Erikson) 1902-1994 Psychosocial Stage
ชี้ให้เห็นถึงความสามารถของบุคคลที่จะก้าวไปสู่ความสำเร็จต่างๆ นั้นขึ้นอยู่กับ
ความสัมพันธ์ระหว่างการเลี้ยงดูเบื้องต้นกับระบบสังคมเศรษฐกิจในชุมชน

ทฤษฎี Psychosocial Stage

สัมพันธภาพที่บุคคลมีกับกลุ่มบุคคลต่างๆ และข้อขัดแย้งทาง
สังคมจิตวิทยาเป็นจุดกระตุ้นให้บุคคลมีพฤติกรรมและพัฒนา
บุคลิกภาพในรูปแบบต่างๆตามลำดับ ตั้งแต่เกิดจนถึงวัย
สูงอายุ

ทฤษฎี Psychosocial Stage

Stage

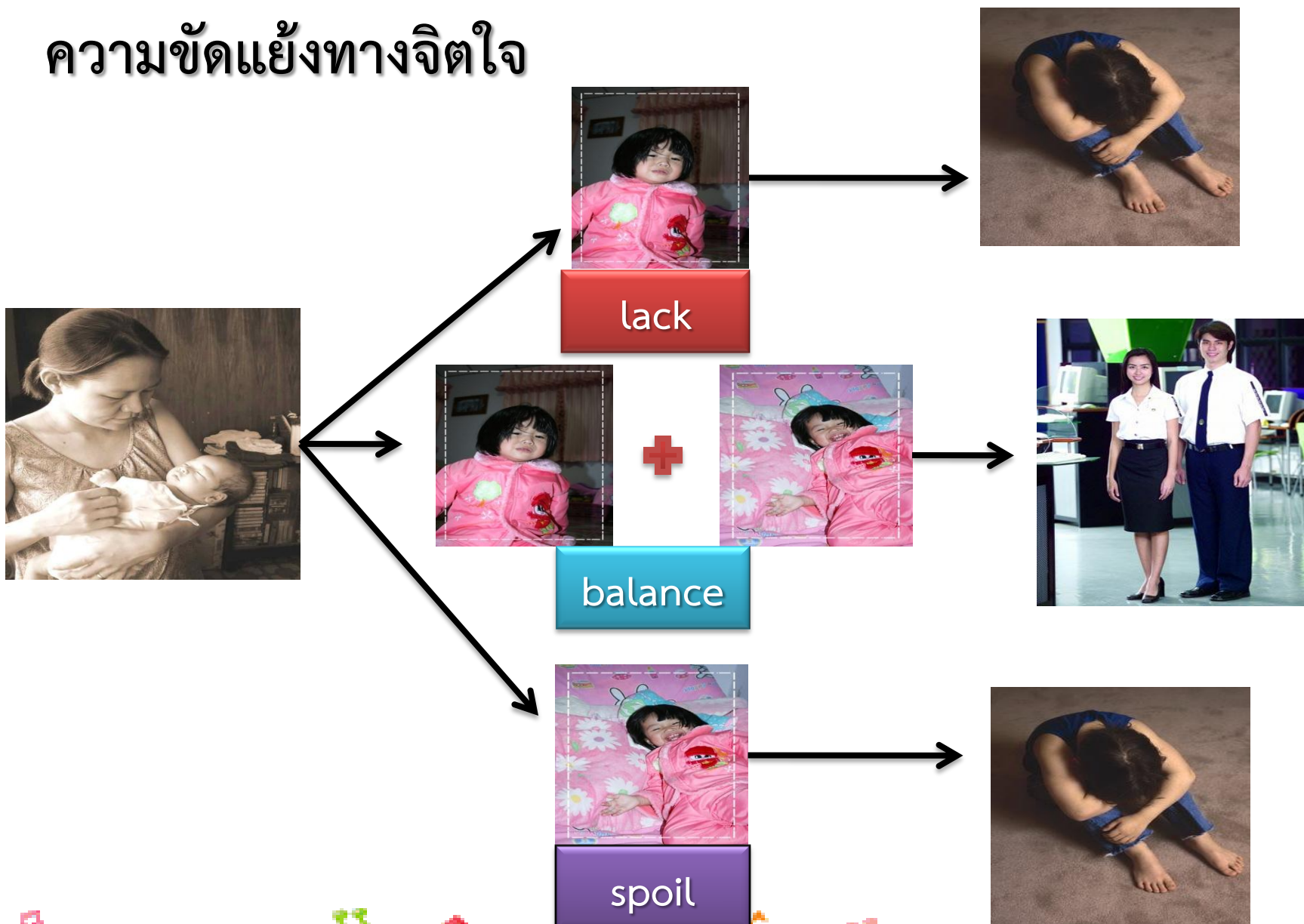
Stages of Psychosocial Development

หมายความว่า กระบวนการพัฒนาการของมนุษย์ที่เป็นขั้น ๆ จากลำดับหนึ่งไปสู่อีกลำดับหนึ่งเหมือนการขึ้นบันได ไม่มีการกระโดดข้ามขั้น

ความขัดแย้งทางจิตใจ

ขั้นตอนที่ ๑ ความไวใจ แยกกับ ความสงสัยน้ำใจ

ระยะวัยทารกแรกเกิดจนถึง ๑ ขวบ

lack

ความต้องการขั้น
พื้นฐานทางกายและ
จิตใจขาดแคลน

ระวางง่าย ขี้สงสัย

balance

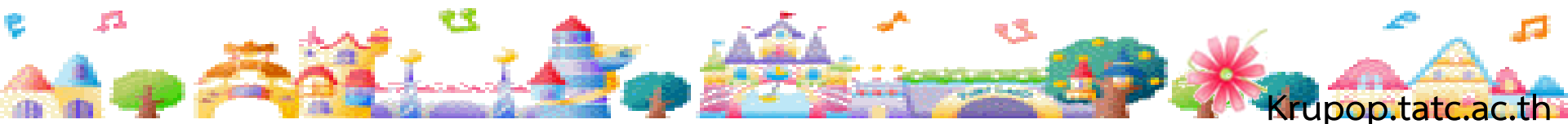
ความต้องการขั้น
พื้นฐานทางกายและ
จิตใจสมดุล

ไว้วางใจตนเองและผู้อื่น

spoil

ความต้องการขั้น
พื้นฐานทางกายและ
จิตใจมากเกินไป

เชื่อถือไว้วางใจคนง่าย
เกินไป

ขั้นตอนที่ ๒ ความเป็นตัวเอง แยกกับ ความละเอียดใจไม่แน่ใจ

ระยะวัยทารกปีที่สอง

lack

ทารกถูกควบคุมมาก
เกินไป

รู้สึกละเอียดใจ ไม่แน่ใจ
ตนเอง ชอบพูดปด ซ่อน
เร้น บิดบัง

balance

กระหายใคร่รู้จัก
สิ่งแวดล้อมรอบตัว
อยากทำอะไรด้วยตนเอง

มีความเป็นตัวของตัวเอง

spoil

ทารกอยากจะทำสิ่ง
ใดก็ได้ดังปรารถนา

คบยาก ไม่เคารพกฎ ทำ
เพลงๆ ต่อต้านสังคม

ขั้นตอนที่ ๓ ความคิดริเริ่ม แยกกับ ความรู้สึกผิด

ระยะวัยเด็ก ๓ ถึง ๕ ขวบ

lack

ถูกบังคับให้อยู่ใน
ระเบียบ ถูกลงโทษ
มากเกินไป

รู้สึกผิด หรืออาจ
ก้าวร้าว อวดดี

balance

อยากเรียนรู้ คิดฝัน
สร้างสรรค์ ชอบเล่น
สนุกสนาน

ชอบสร้างสรรค์ กล้า
เผชิญความจริง

spoil

ได้รับการทูลนอม
มากเกินไป เกรงจะ
ได้รับอันตราย

รู้สึกผิด หลีกหนีความ
จริง

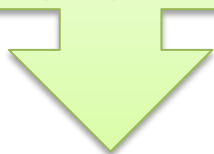

ขั้นตอนที่ ๔ การเอาการเอางาน แยกกับ ปมด้อย

ระยะวัยหกขวบถึงวัยรุ่น

lack

ไม่ได้รับความเอาใจ
ใส่ ไม่มีผู้ใหญ่คอย
แนะนำ ให้กำลังใจ

รู้สึกต่ำต้อยไร้ค่า

balance

เริ่มเรียนรู้สิ่งต่างๆ กิจ
เล่นก็จริง รู้จักปรับตัว
ตามความคาดหวังของ

ไว้วางใจตนเองและผู้อื่น

spoil

ได้รับความเอาใจใส่
คาดหวังมากจนเกิน
ความสามารถของ

เก่งจนหลงตนเอง อาจ
กลายเป็นคนหยิ่งโหย่ง

ขั้นตอนที่ ๕ การพบอัตลักษณ์แห่งตน แยกกับ การไม่เข้าใจตน

ระยะวัยรุ่น

** ระยะวิกฤติยิ่งกว่าช่วงอื่น

lack

สับสนระหว่างภาพเด็ก
กับภาพผู้ใหญ่ เกิดความ
ขัดแย้งด้านสัมพันธภาพ

สับสน ว้าวุ่น ไม่เป็นตัว
ของตัวเอง

balance

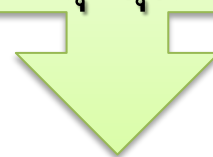
แสวงหาอัตลักษณ์แห่ง
ตนเอง ผสานทั้งสังคม
วัฒนธรรม ค่านิยม

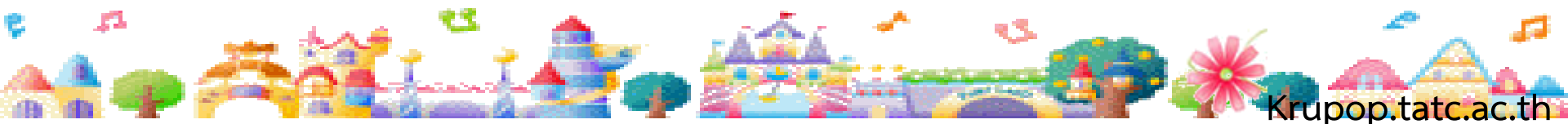
รู้จักตนเอง รู้ความ
ต้องการตนเอง

spoil

คิดว่ารู้จักตนเองดี
หมดทุกด้าน ทุกแง่
ทุกมุม

หลงตนเอง

ขั้นตอนที่ ๖ ความสนใจ ร่วมใจ แยกกับ ความเปล่าเปลี่ยว

ระยะวัยผู้ใหญ่

balance

แสวงหามิตรภาพอย่างแท้จริง
ลดความเป็นตัวตนลงบ้าง
เสียสละ ไว้วางใจซึ่งกันและกัน

มีไมตรี มีความรัก มี
ความจริงใจ

lack, spoil

ไม่สนิทสนมจริงจ้งกับผู้ใด ไม่
สามารถละตนเพื่อเข้าถึงผู้อื่น

หลงรักเฉพาะตนเอง
บางครั้งโดดเดี่ยวเปล่า
เปลี่ยว

ขั้นตอนที่ ๗ การบำรุงส่งเสริมผู้อื่น แยกกับ การพะวงเฉพาะตนเอง

ระยะวัยกลางคน

balance

เป็นผู้ใหญ่ที่มีความเอื้ออาทร
(care) ที่แท้จริง

เป็นผู้ที่มีคุณค่า มีผลงาน
สร้างสรรค์ แบ่งปัน มี
ความสุข

lack, spoil

เป็นผู้ใหญ่ที่ฉาบด้วยความไม่
มั่นใจตนเอง

ขาดการแบ่งปันพะวง เฉพาะ
ตนเอง เห็นแก่ตัว แสดง
อำนาจไม่หยุด

ขั้นตอนที่ ๘ ความมั่นคงทางใจ แยกกับ ความสิ้นหวัง

ระยะวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย

balance

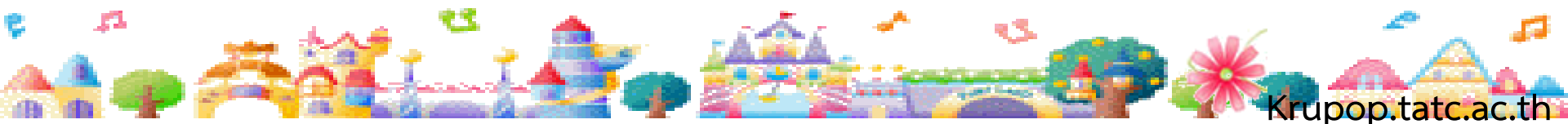
มีพัฒนาการดี เป็นผู้ใหญ่ที่
สมบูรณ์

มีความรับผิดชอบสูง กล้าเผชิญ
ปัญหา ทำประโยชน์ต่อสังคม
มองโลกแง่ดี ปล่อยวาง

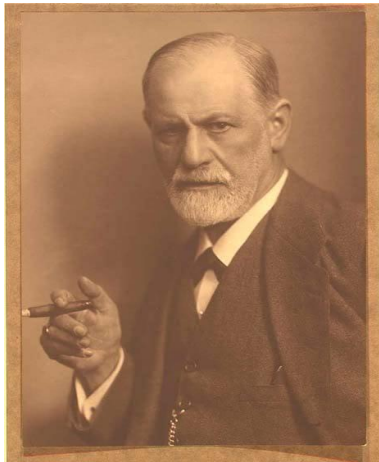
lack, spoil

พัฒนาการไม่ดี เป็นผู้ใหญ่ที่มี
ปัญหา

ไม่ยอมรับอดีต กลัวตาย อยากมี
เวลาเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาด สิ้น
หวัง หลีกหนีชีวิต

ความแตกต่างระหว่างทฤษฎี فروยด์กับแฮริคสัน

Psychosexual
Stage

การแสวงหาความสุขจาก
ส่วนต่างๆของร่างกาย

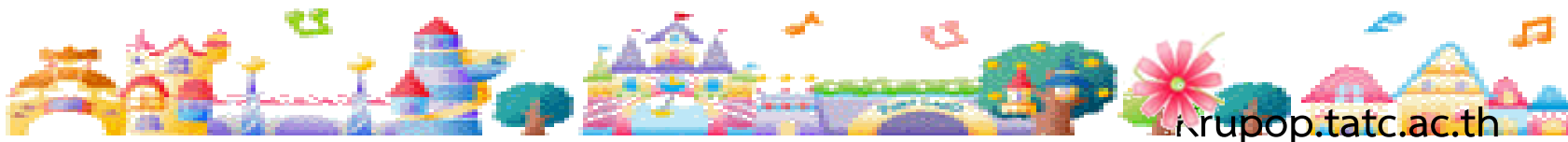
Psychosocial
Stage

ลักษณะสัมพันธภาพที่
บุคคลมีกับกลุ่มบุคคลต่างๆ
และข้อขัดแย้งทางสังคม
จิตวิทยา

กลุ่มมนุษยนิยม (Humanistic)

กลุ่มมนุษยนิยม (Humanistic)

คาร์ล โรเจอร์ (Carl Rogers) 1902-1985 ผู้ค้นพบวิธีการทำจิตบำบัดแนวใหม่ Client centered therapy มีแนวคิดว่า มนุษย์เกิดมามีธรรมชาติใฝ่ดี มีความปรารถนาจะประจักษ์รู้จักตน มีความรับผิดชอบ มีความสามารถแก้ปัญหาชีวิตตนเองได้

ทฤษฎีตัวตน (Self Theory)

มนุษย์ทุกคนมีตัวตน (Self)
3 แบบคือ

ตนตามที่เป็นจริง
(Real self) (คนอื่นเห็น)

ตนตามอุดมคติ
(Ideal self) (เราต้องการ)

ตนที่ตนมองเห็น
(Self concept) (เราเห็น)

ตนที่ตนมองเห็น (Self concept) (เราเห็น)

คือ ภาพของตนที่เห็นเองว่าตนเป็นอย่างไร อาจจะมี
หลายแง่หลายมุม ซึ่งอาจจะไม่ตรงกับข้อเท็จจริง หรือ
ตรงตามภาพที่คนอื่นเห็น

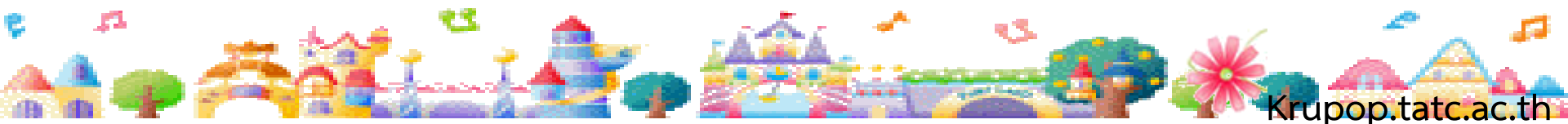
(Self concept)

อดีต

ปัจจุบัน

ตนตามที่เป็นจริง (Real self) (คนอื่นเห็น)

คือ ลักษณะตัวตนที่เป็นไปตามข้อเท็จจริง แต่บ่อยครั้งที่
ตนมองไม่เห็นข้อเท็จจริงของตน

(Real self)

ตนตามอุดมคติ (Ideal self) (เราต้องการ)

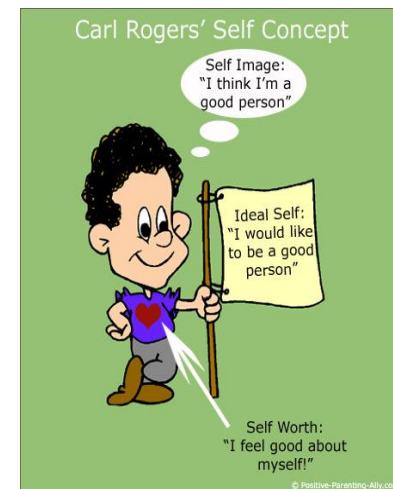
คือ ตัวตนที่อยากมี อยากเป็น แต่ยังไม่มี ไม่เป็น
ในสถานะปัจจุบัน

(Ideal self)

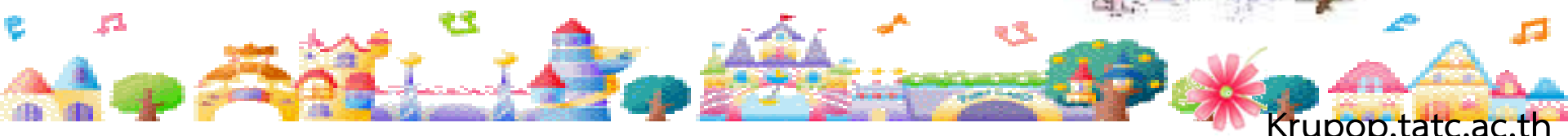

สรุปธรรมชาติของมนุษย์

ถ้าบุคคลที่ตนมองเห็นกับตนตามที่เป็นจริงมีความแตกต่างกันมาก บุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะเป็นคนก่อปัญหาให้แก่ตนเองและสังคม

ส่วนบุคคลที่มองตนในอุดมคติห่างไกลจากตนตามความเป็นจริง มักพบความผิดหวังในตนเองและผู้อื่นอยู่เรื่อยไป ทำให้มองตนเองและผู้อื่นในแง่ลบ มีเพื่อนน้อย เข้ากับคนยาก

สรุปธรรมชาติของมนุษย์

สตีเวน พอล จอบส์
(Steven Paul Jobs)

มาร์กาเร็ต แธตเชอร์
Margaret Thatcher
หญิงเหล็ก (The Iron Lady)

ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช

สำหรับบุคคลที่มองเห็นตนเองตรงกับตนตามความเป็นจริงมักเป็นผู้
มองเห็นตนตามอุดมคติที่ค่อนข้างจะเป็นไปได้ทำให้การใช้ชีวิตของเขา
เป็นไปอย่างมีความมุ่งมั่น หวัง กระตือรือร้นและพบความสำเร็จอยู่เสมอๆ

ตัวอย่าง Self

ฉันหุ่นดี

Self concept

ฉันฝัน
Ideal self

หุ่นของฉัน
Real self

กลุ่มมนุษยนิยม (Humanistic)

อับราฮัม เอ็ช มาสโลว์ (Abraham H. Maslow) ค.ศ. 1908–1970 เชื่อ
ว่าพฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากแรงจูงใจ แรงจูงใจต่างกันทำให้บุคคลมี
บุคลิภาพไม่เหมือนกัน

ลำดับขั้นของความต้องการตามทฤษฎีของมาสโลว์

ประสบความสำเร็จสูงสุด

SELF ESTEEM
(2)
Confidence
achievements
FREEDOM

ยกย่อง ยอมรับ

SELF ESTEEM (1), fame, recognition,
reputation, dignity

LOVE AND BELONGING, children, friends, partners

ความรัก เจ้าของ

ความปลอดภัย มั่นคง

SAFETY NEEDS, shelter, job security, retirement plan, insurance

PHYSIOLOGICAL NEEDS, air, water, food, rest, exercise, etc

ความต้องการพื้นฐานทางร่างกาย

ข้อสังเกต ความต้องการของมนุษย์จะพัฒนาจาก
ความต้องการขั้นพื้นฐาน โดยพัฒนาไปตามลำดับขั้น
เช่น ถ้าท้องยังไม่อิ่มมนุษย์ก็ยังไม่ต้องการความ
ปลอดภัย บางครั้งกล้าเอาชีวิตแลกกับอาหาร เป็นต้น

ข้อสรุป การศึกษาเพื่อให้เข้าใจพฤติกรรมมนุษย์มีทฤษฎีต่างๆ มากมาย ซึ่งมีความแตกต่างกัน จึงยากที่จะสรุปได้ว่าจะใช้ ทฤษฎีไหนดี ดังนั้นการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ก็ไม่ง่ายเช่นเดียวกัน ..การจะสรุปพฤติกรรมของมนุษย์จึงควรเป็นไปเพื่อเข้าใจและ ยอมรับ แต่ไม่ใช่ใช้เพื่อการช่วยเหลือ เพราะการช่วยเหลือเป็น หน้าที่ของจิตแพทย์ นักจิตวิทยา และผู้ให้คำปรึกษา เป็นต้น

ธรรมชาตินุชย์ตามหลัก พระพุทธศาสนา

มนุษย์ประกอบด้วยชั้นห้า หรือเบญจชั้น

กาย (รูปชั้น)

1.รูปชั้น(corporeality) คือ กอง
รูปได้แก่ส่วนที่เป็นร่างกาย

จิต (นามชั้น)

2.เวทนาชั้น(feeling) คือ ความ
รู้สึกต่างๆ

3.สัญญาชั้น(perception) คือ
ความจำได้หมายรู้

4.สังขารชั้น(mental formation)
คือความคิดที่ปรุงแต่ง

5.วิญญาณชั้น(consciousness)
คือ การรับรู้อารมณ์หรือสิ่งเร้า

ข้อคิด

อะไรคือ..แรงจูงใจที่ทำให้มี
พฤติกรรมแบบนี้

การมีปมด้อย ซึ่งมีได้มีเฉพาะกายเท่านั้น มนุษย์ยังมีปม
ทั้งสังคม อารมณ์ จิตใจด้วย..มิฉะนั้นคงไม่มีภาพนี้
เกิดขึ้นให้ดูกัน

Ψ

จบ

